

Waarom moeten nieuwe eindtermen ICT ingevoerd worden?

ICT is een vernieuwing die van onderuit is gestart. Dat leidde van bij het begin tot grote verschillen binnen scholen en tussen scholen onderling. Na verloop van tijd werd computergebruik steeds sterker ondersteund en aangemoedigd door de overheid, de begeleiding, de inspectie. Er werd geïnvesteerd in materiaal en mensen door overheid, begeleiding, nascholing.

Het gebrek aan een richtinggevend kader dat duidelijk maakt wat er precies van scholen verwacht wordt op vlak van ICT zorgt echter voor een aantal belangrijke knelpunten:

- onzekerheid over wat kinderen wel en niet moeten leren over/met/door de computer,
- veel diversiteit zowel qua aanpak als qua inhoud van ICT-vorming (leren typen, applicatieprogramma's aanleren, ...),
- een risico op ongelijke kansen voor kinderen,
- verwarring tussen vakoverschrijdende ICT-integratie en vakgerichte informatica-opleiding,
- een zeer ongelijke beginsituatie bij de start van het secundair onderwijs,
- onmogelijkheid voor lerarenopleiding om ICT-gebruik in onderwijs te introduceren,
- een afwachtende houding in de sector van de educatieve uitgeverijen,
- beperkte mogelijkheden voor de inspectie om een formele houding t.a.v. ICT-gebruik aan te nemen.

De maatschappelijke context vraagt dus een specifieke invulling van ICT-competentie en de invoering van ICT-eindtermen en ontwikkelingsdoelen moeten een antwoord op deze maatschappelijke vraag bieden. Ze schetsen de contouren van wat van de scholen verwacht wordt op vlak van ICT. De invoering van eindtermen zorgt echter niet voor een uniformisering van wat er in scholen zal gebeuren met ICT. Het is immers aan de school om ICT een plaats te geven die kadert binnen de eigen visie op goed onderwijs, zoals vastgelegd in haar schoolwerkplan en het pedagogisch project.

Welke zijn de nieuwe vakoverschrijdende ET ICT?

De voor het onderwijs ontwikkelde vakoverschrijdende ICT-eindtermen zijn:

Voor het gewoon basisonderwijs en voor het buitengewoon basisonderwijs, types 1, 2, 7, 8:

- 1 De leerlingen hebben een positieve houding tegenover ICT en zijn bereid ICT te gebruiken om hen te ondersteunen bij het leren.
- 2 De leerlingen gebruiken ICT op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier.
- 3 De leerlingen kunnen zelfstandig oefenen in een door ICT ondersteunde leeromgeving.
- 4 De leerlingen kunnen zelfstandig leren in een door ICT ondersteunde leeromgeving.
- 5 De leerlingen kunnen ICT gebruiken om eigen ideeën creatief vorm te geven.
- 6 De leerlingen kunnen met behulp van ICT (voor hen bestemde) digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.
- 7 De leerlingen kunnen ICT gebruiken bij het voorstellen van informatie aan anderen.
- 8 De leerlingen kunnen ICT gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.

Voor het secundair onderwijs A- en B-stroom, en BUSO OV3:

Voor deze doelgroep gelden ook die voor het basisonderwijs, maar er werden 2 eindtermen toegevoegd:

- 9 De leerlingen kunnen afhankelijk van het te bereiken doel adequaat kiezen uit verschillende ICT-toepassingen.
- 10 De leerlingen zijn bereid hun handelen bij te sturen na reflectie over het eigen en elkaars ICT-gebruik.

Waarom vakoverschrijdende en geen vakgebonden eindtermen voor ICT?

Door de keuze voor leergebied-/vakoverschrijdende eindtermen is het nadrukkelijk niet de bedoeling om er een apart vak van te maken in de basisvorming. ICT biedt kansen binnen alle vakken en leergebieden. Door ICT te gebruiken in diverse contexten wordt de transfer en de wendbaarheid van de geleerde vaardigheden bevorderd, dat verhoogt het competentiegehalte ervan bij de leerlingen. De eindtermen/ ontwikkelingsdoelen doen echter geen uitspraak hoe en in welke vakken of leergebieden ICT moet geïntegreerd worden. Het is aan de school om daar afspraken rond te maken. Een strategische en planmatige aanpak van het ICT-beleid zorgt voor een geleidelijke en doelmatige integratie van ICT in het onderwijsaanbod.

Vanaf de tweede graad van het secundair onderwijs wordt het ICT-gebruik meer gespecificeerd naargelang, het vak, de onderwijsvorm en het onderwijsniveau. De vakspecifieke eindtermen voor de 2^e en derde graad bevatten reeds specifieke ICT-elementen.

Enkele voorbeelden uit de tweede graad (aso, kso, tso):

- **Geschiedenis** Et ASO 15 – Et KSO/TSO 13 tekstuele, auditieve, visuele, audiovisuele en **multimediale informatie** ordenen op basis van de criteria historische bron of historiografisch materiaal, met vermelding van de referentie.
- **Engels/Frans** Et ASO 15 - KSO/TSO 14 communicatiestrategieën aanwenden. Dit betekent dat ze: doelmatig traditionele en **elektronische hulpbronnen en gegevensbestanden** kunnen raadplegen
- **Chemie** Et C2 chemische informatie in gedrukte bronnen en langs elektronische weg opzoeken en gebruiken.
- **Nederlands** Luisteren Et ASO/KSO/TSO 3 op structurerend niveau luisteren naar tekstsoorten bestemd voor een onbekend publiek. Het betreft tekstsoorten zoals ...aangeboden via diverse media en multimediale informatiedragers .
- **Wiskunde** Et ASO 5 – Et KSO/TSO 12 : gebruiken informatie- en communicatietechnologie om wiskundige informatie te verwerken, bewerkingen uit te voeren of wiskundige problemen te onderzoeken.

Waarom zijn er geen technische of instrumentele vaardigheden?

Het spreekt voor zich dat de voorgestelde eindtermen ook achterliggende kennis en vaardigheden van technische en instrumentele aard vereisen. Ik heb ervoor gekozen om die niet als eindtermen te formuleren, omdat (1) ze geen doel op zich zijn en (2) om te voorkomen dat het onderwijs zich zou richten op of beperken tot het gradueel aanleren en evalueren van specifieke softwareprogramma's. Ik meen dat de voorgestelde eindtermen voldoende instrumentele vaardigheid bij leerlingen kan opleveren, op voorwaarde dat ze op een kwalitatieve en kwantitatieve wijze worden geïntegreerd in de dagelijkse leeromgeving.

Een eindterm 'de kinderen kunnen de apparatuur hanteren' is eigenlijk overbodig, want hij zit impliciet vervat in de andere doelen. Hoe zouden kinderen kunnen omgaan met informatie, oefenen, leren, communiceren ... met ICT zonder dat zij de apparatuur kunnen hanteren? Een dergelijke algemene formulering heeft dus eigenlijk geen zin en een meer concrete invulling kan enkel leiden tot grenzeloze opsommingen van vaardigheden, die bovendien snel achterhaald zullen zijn door de onvoorspelbare ontwikkeling van de nieuwe technologie.

Bovendien willen we absoluut voorkomen dat leerlingen afgerekend worden op zuiver instrumentele of procedurele vaardigheden. Wij kunnen best evalueren op basis van de eindtermen, dus nagaan of ze erin slagen adequaat te oefenen, te leren, te communiceren, ... met ICT, en dat binnen de bestaande leergebieden. Als dat goed lukt blijken de randvoorwaarden meteen voldoende beheerst.

Bij het nastreven van de ICT-doelen blijken de kinderen overigens vlot de nodige praktische instrumentele vaardigheid op te pikken. Kinderen zijn nu eenmaal vaardig in het omgaan met apparatuur, ze hebben echt geen handleiding nodig bij hun hun nieuwe gsm, hun iPod, mp3-speler, Nintendo of Game-boy. De ervaring leert trouwens dat dergelijke kennis enkel zinvol en accuraat is (en onthouden wordt) wanneer ze geleerd wordt al doende, dus in de context van het leren omgaan met informatie, het leren communiceren, het leren voorstellen, enz. Kinderen zullen ook leren van elkaar. Voldoende intensiteit van computerintegratie en een hoge kwaliteit van de gebruikte ICT-leermiddelen moeten een voldoende basis opleveren voor iedereen. We hoeven ons dus echt geen zorgen te maken over de vraag of iedereen nu wel alle knepen van dit of dat programma onder de knie heeft.

Hoe worden de ICT-vaardigheden gecertificeerd?

Uitsluitend via de gewone certificeringskanalen in het leerplichtonderwijs. M.a.w, naast het getuigschrift BaO, het diploma secundair onderwijs (ASO, KSO, TSO) of het studiegetuigschrift (BSO) is er volgens mij geen nood aan een afzonderlijk attest om te certificeren dat leerlingen uit het leerplichtonderwijs de ICT-competenties verworven hebben.

Hoe stroken de nieuwe vakoverschrijdende eindtermen met het ECDL of het vergelijkbare VIA-attest?

Ik zie omwille van de volgende redenen geen rol weggelegd voor ECDL in het leerplichtonderwijs:

- ECDL en VIA zijn vnl technisch-instrumenteel van aard en zijn zowel concreter als inhoudelijk beperkter dan de hier voorgestelde eindtermen. Zij focussen op eerder op informatica-aspecten: kennis van ICT als doel op zichzelf. De eindtermen kiezen voor een functionele aanpak van ICT als middel om competenter te leren, te oefenen, om te gaan met informatie, te communiceren, enz. Inhoudelijk staan ECDL en VIA vrij ver af van de vakoverschrijdende eindtermen die hier worden voorgesteld.
- ECDL is als concept niet bedoeld voor een basisvorming in het leerplichtonderwijs, maar voor volwassenen in functie van arbeidsmarktkansen en internationale mobiliteit.
- ECDL voorziet in een extra certificaat, terwijl ik van mening ben dat het getuigschrift BO en het diploma SO garant moeten staan voor het bezitten van de basisvaardigheden ICT. Een extra certificering is daarbij echt niet nodig.
- Het ECDL-project is te duur, zowel voor de aanbieders van ECDL als voor de cursisten en gaat sowieso in tegen de basisbeginselen van kosteloosheid.
- het feit dat een privé organisatie (ECDL-Foundation) educatieve normen gaat vooropstellen gaat in tegen het publieke karakter van vormingsinitiatieven in België

Wanneer zijn de ET van kracht en wordt er een inlooperperiode voorzien voor de scholen?

De vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen worden ingevoerd op 1 september 2007. Het Vlaams Parlement keurde het bekrachtigingsdecreet van de nieuwe eindtermen op 28/02/07 definitief goed. De scholen zijn reeds op de hoogte van het feit dat er nieuwe ICT-eindtermen aankomen en zullen hierover vanaf maart verder geïnformeerd worden. Met de koepels en de begeleidingsdiensten zullen de nodige afspraken gemaakt worden om de invoering van de nieuwe eindtermen zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

Het spreekt voor zich dat de scholen tijd moeten krijgen om zich de nieuwe vakoverschrijdende eindtermen eigen te maken en ze te implementeren. Anderzijds komt de ICT-integratie niet uit de lucht vallen. Er is al sinds midden de jaren '90 een aanmoedigingsbeleid over ICT, denk maar aan het PC/KD-project van 1998 tot 2003 of de opleidingsprojecten REN-vlaanderen. Het is dus niet zo dat de scholen vanaf 0 moeten beginnen. Daarom zal de inlooperperiode ook kort gehouden worden. Door het feit dat het gaat om leergebied- resp. vakoverschrijdende eindtermen hebben de scholen ook geen resultaatsverplichting, wel een inspanningsverplichting. Ook dat is een reden om de implementatie snel te laten verlopen.

Met de inspectie zullen eveneens nog afspraken gemaakt worden over de opname van ICT in het controlekader.

Hoe past de invoering van nieuwe eindtermen ICT in de plannen voor de evaluatie van de eindtermen?

Ik wil een scenario uittekenen voor de actualisering van eindtermen. Uitgangspunt hierbij is het actualiseren op basis van referentiegegevens.

Ik kies ervoor tijdens deze legislatuur naast de nieuwe eindtermen voor ICT, geactualiseerde eindtermen voor talen en wetenschappen (inclusief techniek) te realiseren, in eerste instantie voor het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs. We hanteren hiervoor volgende timing:

- Fase 1: voorstellen door Entiteit Curriculum. Als eerste stap worden door de EC alle mogelijke referentiegegevens in kaart gebracht: OBPWO-onderzoek, peilingen, talennota, TOS-project, proeftuinen. De tweede stap is een overzicht van mogelijk bij te sturen eindtermen. De derde stap is het formuleren van het voorstel van geactualiseerde eindtermen.
- Fase 2: advisering Vlor.
- Fase 3: afgewerkte procedure Vlaamse Regering en Vlaams Parlement: 30.06.2008.
- Ingang: 1 september 2009.

De eindtermen voor ICT doorlopen verder de eerder gestarte procedure en zullen ingaan op 1 september 2007.

De resultaten van de peiling informatieverwerving- en verwerking in de eerste graad secundair onderwijs zullen worden bekeken in functie van de actualisering van eindtermen.

Tegen eind 2007 verwachten we tussentijdse resultaten van het OBPWO-onderzoek naar de vakoverschrijdende eindtermen. Dit onderzoek richt zich op de maatschappelijke en onderwijskundige relevantie en op de haalbaarheid van deze eindtermen. Parallel met dit onderzoek zal de Entiteit Curriculum voorbereidend werk leveren met het oog op het actualiseren van de vakoverschrijdende eindtermen. Dit werk houdt o.m. in:

- Formuleren van criteria om 'educaties' af te lijnen.
- Het in kaart brengen van verschillende vragen uit de samenleving.
- Overlappingsen in de huidige eindtermen aanduiden.
- De verticale samenhang kritisch evalueren in functie van het geschikte moment in het aanbod.

De resultaten van het OBPWO-onderzoek en van het voorbereidend werk van de Entiteit Curriculum zullen resulteren in een voorstel van geactualiseerde vakoverschrijdende eindtermen dat tegen 30.06.2008 aan de Vlor wordt voorgelegd.

Hoe zullen scholen ondersteund worden bij de invoering van de eindtermen?

Ik leg momenteel de laatste hand aan een strategienota over ICT in het onderwijs waarin de krachtlijnen van mijn ICT-beleid en de ondersteuningsacties naar aanleiding van de invoering van de eindtermen zullen duidelijk gemaakt worden. Deze nota zal ik in maart presenteren. De krachtlijnen én acties van dit ondersteuningsbeleid zullen betrekking hebben op vijf specifieke aspecten van de ICT-integratie:

1. Het beleidsvoerend vermogen van onderwijsinstellingen op instellingsniveau versterken
2. Deskundigheidsbevordering van het onderwijspersoneel
3. Het voorzien van een kwaliteitsvolle infrastructuur
4. Een aangepast leermiddelenbeleid
5. Onderzoek en ICT-monitoring

Concreet zal de invoering ondersteund worden via het ICT-infrastructuurprogramma, het REN nascholingsprogramma, de lestijdenregeling voor ICT-coördinatie en andere kleinere acties m.b.t. breedbandtoegang, onderzoek, leermiddelenvoorziening en softwarebeleid.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.